

بت ویلیامسون
ترجمہ ی ہادی ربیع

هنر مسیحی

جان کلام / ۱۱

مؤسسه‌ی نشر افق بر اساس قانون بین‌المللی «حق انحصاری نشر اثر» (Copyright) و از طریق عقد قرارداد با ناشر اصلی (انتشارات دانشگاه آکسفورد) امتیاز ترجمه‌ی فارسی کتاب **Christian Art** را خریداری کرد.

هنر مسیحی از مجموعه‌ی جان کلام؛ نخستین بار در سال ۲۰۰۴ به انگلیسی روانه‌ی بازار شد. این ترجمه با همکاری انتشارات دانشگاه آکسفورد منتشر می‌شود.

از جناب آقای دکتر محمد ضمیران که ترجمه‌ی این کتاب را به این جانب پیشنهاد کردند، سپاسگزارم. همچنین، در کلیه‌ی مراحل ترجمه و تایپ این اثر، سرکار خانم ناهید امیری زحمات زیادی را متقبل شدند که صمیمانه از ایشان متشکرم.

مقدمه
عزرا و نام مقدس
مقدمه کتاب
مفاهیم کلیدی
ترویج
کتاب
تاریخچه فرهنگ ترویج
مفاهیم
مفاهیم
موضوع
منابع پژوهش
پایه علمی کتاب
روش‌های پژوهش
نسخه کتابخانه ملی
نسخه کتابخانه ملی

Williamson, Beth
مترجم: هادی رحیمی
تاریخ انتشار: ۱۳۹۱
۱۶۴ ص.
ساز: کتابخانه ملی
978-964-343-962-4
کتاب
کتابخانه ملی
ویرایش
مترجم: هادی رحیمی
کتاب: روحانی، ۱۳۹۱
N ۷۸۴۰ / ۹ / ۱ / ۱۳۹۱
۹۰ - ۲۸۲
۹۰۹۱۸۲۲

Copyright © Beth Williamson
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage or retrieval system, without the prior written permission of the publisher.
کتابخانه ملی
کتابخانه ملی
کتابخانه ملی

فهرست

- مقدمه / ۹
- ۱. مریم عذراء / ۲۷
- ۲. پیکر مسیح / ۵۲
- ۳. قدیسان / ۷۱
- ۴. تصاویر و روایت / ۹۶
- ۵. دگرگونی هنر مسیحی: نهضت اصلاح دین / ۱۲۹
- ۶. هنر مسیحی در پایان هزاره‌ی دوم / ۱۵۴
- واژه‌نامه / ۱۶۰
- ارجاعات / ۱۶۳
- منابع تکمیلی / ۱۶۴
- نمایه / ۱۶۸

جایگاه تصویر در مسیحیت اولیه

اگر از این منظر درخشان به تاریخ هنر مسیحی رجوع کنیم که این هنر در قرون وسطی حضوری همیشگی داشته و در اوایل دنیای مدرن و طی آن، تنوعی بسیار یافته است، گاه به یاد آوردن این نکته که شکل‌گیری هنر مسیحی، امری محتموم و آسان نبوده، دشوار به نظر می‌رسد. مسیحیت از فرهنگ دینی یهودیت بسط یافت و از الهیات و وحی یهودی، در قالب آنچه به عهد عتیق، یعنی نخستین بخش از کتاب مقدس، بدل شد، بهره جست. کتب مقدس یهود، درباره‌ی آفرینش عالم، داستان‌های آدم و حوا و موسی سخن گفته که ده فرمان از سوی خدا به او ابلاغ شد و یهودیان را از بردگی در مصر رهانیده، به سرزمین موعود هدایت کرد. این داستان‌ها به علاوه‌ی آثار یونانی متأخری که درباره‌ی زندگی عیسی مسیح و پیروانش، یعنی حواریون، نوشته شده بود، منبعی برای بسیاری از هنرهای مسیحی شدند. با وجود این، آیین یهود بازنمایی تصویری از خداوند را منع کرده و به دلیل ترس از بت‌پرستی به شدت نسبت به هنر دینی بازنمودی بدگمان بود. متون عهد عتیق، بت‌ها را به عنوان اشیائی ساخته‌ی بشر تعریف کرده که از هیچ ماهیت الهی برخوردار نیستند و در نتیجه، شایستگی بازنمایی پروردگار را نیز ندارند. اما مسیحیت که در اروپا از رُم گسترش یافت، از فرهنگ هنری و اجتماعی یونانی-رومی نیز تأثیر فراوان پذیرفت. تصویر امور و اعمال الهی در این فرهنگ، مثل یهودیت منع نشده بود. این امر در شیوه‌ی تعیین‌کننده‌ای که به واسطه‌ی آن، مسیحیت از یهودیت متمایز شد، یعنی اهمیت بازنمایی از خدای مسیحی، مؤثر واقع شد. کلیسای نوخاسته‌ی مسیحی به دلیل استفاده از تصویرپردازی کافرانه‌ی یونانی رومی برای صورت بخشیدن به تصاویر عیسی مسیح (ع) و نیز به دلیل گسترش و افزایش تصاویر مسیح (ع)، با درپیش گرفتن رفتاری علیه ممنوعیتی که یهودیت در خصوص تصاویر و بت‌ها وضع کرده بود، کمک

کرد تا کلیسای در حال شکل‌گیری به مثابه‌ی فرهنگی مجزا از فرهنگ الهیاتی و مذهبی یهود شناخته شود. بنابراین، نفس وجود هنر مسیحی یکی از اموری است که مشخصه‌ی خاص و بنیادین مسیحیت را شکل می‌دهد.

نقاشی‌های دخمه‌ای^۱

کهن‌ترین نمونه‌های به جا مانده از هنر مسیحی در دخمه‌هایی در رُم یافت می‌شوند. دخمه‌ها، گور اتاق‌های زیرزمینی تودرتویی بودند که اقلیت مسیحی، مردگان خود را در آن‌ها به خاک می‌سپردند. در مورد تاریخ نخستین نقاشی‌های دخمه‌ای نمی‌توان با قطعیت سخن گفت، اما بر اساس عقاید رایج، به نظر می‌رسد که تاریخ نخستین دخمه‌های مسیحی و دیوارنگاره‌های آن‌ها که به صورت دیوارنگاره^۲ و رنگ لعابی^۳ اجرا می‌شده است احتمالاً به قرن سوم بازمی‌گردد. این مواد بصری، نسبتاً کوچک مقیاس و شخصی بودند، مضمونی مربوط به خاک سپاری داشتند و موضوعاتی که برای بازنمایی در آن‌ها انتخاب می‌شد، به موضوعاتی که با آن گورهای خصوصی تناسب داشت، با تأکید بر امید و آرامش و تسلی، متمایل بود. شاید تعجب‌آور به نظر برسد که تصاویر مرگ عیسی مسیح روی صلیب که بعدها به یکی از موضوعات اساسی هنر مسیحی تبدیل شد، به ندرت در دخمه‌ها به چشم می‌خورد. گویا در آن مرحله از روند شکل‌گیری کلیسای مسیحی، چنین به نظر می‌رسید که تصویرپردازی مستقیم از مرگ رقت‌انگیز مسیح کمتر به صورت آشکار و بی‌واسطه حاکمی از امید بوده تا تصاویر دیگری که به صورت کلی‌تر، نماد محافظت و نجات بوده‌اند.

تصویر شبان از تصاویری بود که به‌طور ویژه‌ای در هنر مسیحی اولیه

1. Catacomb paintings
3. Tempera

2. Fresco